TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. kovo 26 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Direktyva 2008/48/EB – Vartojimo kredito sutartys – Teisė atsisakyti sutarties – Laikotarpis, skirtas pasinaudoti šia teise – Reikalavimai, kurie taikomi sutartyje nurodytinai informacijai – Informacinis pranešimas, kuriame pateikiama tik daugiapakopė nuoroda į nacionalinės teisės nuostatas“

Byloje C-66/19

dėl *Landgericht Saarbrücken* (Sarbriukeno apygardos teismas, Vokietija) 2019 m. sausio 17 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. sausio 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

JC

prieš

Kreissparkasse Saarlouis

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Safjan (pranešėjas), teisėjai L. Bay Larsen ir N. Jääskinen,

generalinė advokatė E. Sharpston,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– JC, atstovaujamo advokato T. Röske,

– *Kreissparkasse Saarlouis*, atstovaujamos advokato G. Rohleder,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller, M. Hellmann ir E. Lankenau ir A. Berg,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir S. Šindelková,

– Europos Komisijos, atstovaujamos G. Goddin ir B.-R. Killmann,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66; klaidų ištaisymai OL L 207, 2009, p. 14, OL L 199, 2010, p. 40, ir OL L 234, 2011, p. 46) 10 straipsnio 2 dalies p punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant JC, kuris yra vartotojas, ginčą su *Kreissparkasse Saarlouis* dėl JC teisės atsisakyti su ja sudarytos vartojimo kredito sutarties.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2008/48 8–10, 14 ir 31 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(8) Norint užtikrinti vartotojų pasitikėjimą, svarbu, kad rinka suteiktų pakankamą vartotojų apsaugos lygį. <…>

(9) Būtinas visiškas suderinimas, siekiant užtikrinti, kad visi Bendrijos vartotojai naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu, ir siekiant sukurti tikrą vidaus rinką. Todėl valstybėms narėms neturėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti kitokias, nei nustatyta šioje direktyvoje, nacionalines nuostatas. <…>

(10) <…> ši direktyva neturėtų trukdyti valstybėms narėms, laikantis Bendrijos teisės, taikyti šios direktyvos nuostatas į jos taikymo sritį nepatenkančiose srityse. Tokiu būdu valstybė narė galėtų toliau taikyti galiojančius nacionalinės teisės aktus arba priimti šios direktyvos nuostatas ar tam tikras jos nuostatas atitinkančius naujus teisės aktus dėl kreditų sutarčių, nepatenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, pavyzdžiui, dėl kredito sutarčių, kurių suma yra mažesnė nei 200 EUR arba didesnė nei 75 000 EUR. Be to, valstybės narės taip pat galėtų taikyti šios direktyvos nuostatas susietajam kreditui, nepatenkančiam į susietojo kredito sutarties apibrėžtį, numatytą šioje direktyvoje. <…>

<…>

(14) Ši direktyva neturėtų būti taikoma kredito sutartims, pagal kurias suteikiamas kreditas užtikrinamas nekilnojamuoju turtu. Tokios rūšies kreditas yra labai specifinio pobūdžio. Į šios direktyvos taikymo sritį taip pat neturėtų būti įtrauktos kredito sutartys, kurių tikslas – finansuoti nuosavybės teisių į žemę arba esamus ar planuojamus statyti pastatus įgijimą ar išlaikymą. Tačiau ši direktyva neturėtų būti netaikoma kredito sutartims vien tik todėl, kad jų tikslas – esamo pastato renovacija ar jo vertės padidinimas.

<…>

(31) Siekiant, kad vartotojas žinotų savo teises ir įsipareigojimus pagal kredito sutartį, joje turėtų būti aiškiai ir glaustai pateikta visa būtina informacija.“

4 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje „Taikymo sritis“ nurodyta:

„1. Ši direktyva taikoma kredito sutartims.

2. Ši direktyva netaikoma:

a) kredito sutartims, užtikrintoms hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija dėl nekilnojamojo turto arba užtikrintoms su nekilnojamuoju turtu susijusia teise,

b) kredito sutartims, kurių tikslas – įgyti arba išlaikyti nuosavybės teises į žemę arba į esamą ar planuojamą statyti pastatą;

c) kredito sutartims, kai bendra suteikiamo kredito suma yra mažesnė nei 200 EUR arba didesnė nei 75 000 EUR;

<…>“

5 Šios direktyvos 10 straipsnio „Informacija, kuri turi būti pateikta kredito sutartyse“ 2 dalies g punkte numatyta:

„Kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma:

<…>

p) teisės atsisakyti sutarties buvimas arba nebuvimas, laikotarpis, per kurį galima šia teise pasinaudoti, ir kitos sąlygos ja pasinaudoti, įskaitant informaciją apie vartotojo pareigą sumokėti išmokėtą kapitalo sumą ir palūkanas pagal 14 straipsnio 3 dalies b punktą bei palūkanų suma, mokama už dieną.“

6 Tos pačios direktyvos 14 straipsnio „Teisė atsisakyti sutarties“ 1 dalis suformuluota taip:

„Vartotojas, nenurodydamas priežasties, gali atsisakyti kredito sutarties per keturiolika kalendorinių dienų.

Toks sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda:

a) nuo kredito sutarties sudarymo dienos; arba

b) nuo dienos, kurią vartotojas gauna sutarties nuostatas ir sąlygas bei informaciją pagal 10 straipsnį, jei toji diena yra vėlesnė, nei nurodytoji šios pastraipos a punkte.“

7 Direktyvos 2008/48 22 straipsnio „Suderinimas ir šios direktyvos privalomas pobūdis“ 1 dalyje nustatyta:

„Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, besiskiriančių nuo nustatytų šioje direktyvoje.“

Vokietijos teisė

8 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas) (toliau – BGB) 492 straipsnyje numatyta:

„1. Vartojimo kredito sutartys turi būti sudarytos raštu, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose reikalaujama jas sudaryti griežtesne forma. <…>

2. Sutartyje turi būti pateiktos teisės aktuose kiekvienai vartojimo kredito sutarčiai nustatytos nuorodos pagal pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* [(Įvadinis civilinio kodekso įstatymas, toliau – EGBGB)] 247 straipsnio 6–13 punktus.

<…>“

9 EGBGB 495 straipsnyje nustatyta:

„1. Vartojimo kredito sutarties atveju kredito gavėjas turi teisę jos atsisakyti pagal 355 straipsnį.

2. 355–359a straipsniai taikomi, jeigu:

1) vietoje pranešimo apie sutarties nutraukimą pateikiama EGBGB 247 straipsnio 6 dalies antroje pastraipoje nurodyta privaloma informacija;

2) laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, taip pat nepradedamas skaičiuoti:
a) prieš sudarant draudimo sutartį;
b) kol kredito gavėjas negavo pagal 492 straipsnio 2 dalį privalomos informacijos; ir

3) kredito gavėjas <…> taip pat grąžina kreditoriui išlaidas, kurių pastarasis patyrė viešosiose įstaigose ir kurių jis negali susigrąžinti.“

10 EGBGB 503 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„497 straipsnio 2 dalis ir 3 dalies pirmas, antras, ketvirtas ir penktas sakiniai, taip pat 499, 500 ir 502 straipsniai netaikomi sutartims, pagal kurias kreditas suteikiamas gavus hipoteka užtikrintą garantiją ir teikiamas tokiomis sąlygomis, kurios įprastos hipoteka užtikrintoms sutartims ir jų tarpiniam finansavimui.“

11 EGBGB 247 straipsnio 6 dalies pirmoje pastraipoje nurodoma informacija, kuri turi būti pateikiama vartojimo kredito sutartyje. Kokia papildoma informacija turi būti pateikiama sutartyje, reglamentuota EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 pastraipos pirmame ir antrame sakinyje, 247 straipsnio 7 dalyje, 247 straipsnio 8 dalies antroje pastraipoje (sutartims su papildomomis paslaugomis), 247 straipsnio 12 dalies pirmos pastraipos antro sakinio 2 punkte (susietoms sutartims ir atlygintinoms finansavimo paslaugoms) ir 247 straipsnio 13 dalies pirmoje pastraipoje (jei dalyvauja kredito teikimo tarpininkas).

12 EGBGB 247 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad EGBGB 503 straipsnyje numatytose sutartyse, nukrypstant nuo šio 247 straipsnio 3–8, 12 ir 13 dalių, 3 dalies pirmoje pastraipos 1–7 punktuose, 10 ir 13 punktuose ir 3 dalies ketvirtos pastraipoje ir 8 dalyje numatyta informacija turi būti privalomai nurodyta iki sutarties sudarymo pateiktoje informacijoje ir vartotojo sudarytoje kredito sutartyje. Šioje nuostatoje numatoma, kad sutartyje, be to, turi būti pateiktos minėto 247 straipsnio 6 dalies antroje pastraipoje nurodyta informacija, susijusi su teise atsisakyti sutarties.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 2012 m. JC, kuris yra vartotojas, su kredito įstaiga *Kreissparkasse Saarlouis* sudarė hipoteka užtikrinto kredito sutartį dėl 100 000,00 EUR sumos su iki 2021 m. lapkričio 30 d. 3,61 % fiksuota metine kredito palūkanų norma (toliau – nagrinėjama sutartis).

14 Šios sutarties 14 straipsnis „Informacija apie teisę atsisakyti sutarties“ suformuluotas taip:

„Teisė atsisakyti sutarties

Kredito gavėjas gali atsisakyti sutarties, nenurodydamas priežasčių, per 14 dienų pranešdamas apie tokį atsisakymą raštu (pvz., laišku, faksu, el. paštu). Šis laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo sutarties sudarymo dienos, tačiau tik po to, kai kredito gavėjas gauna visą privalomą informaciją pagal [BGB] 492 straipsnio 2 dalį (pvz., informaciją apie kredito rūšį, informaciją apie grynąją kredito vertę, informaciją apie sutarties laikotarpį). <…>“

15 2016 m. sausio 30 d. laišku JC pranešė *Kreissparkasse Saarlouis*, kad atsisako savo šioje sutartyje numatyto sutartinio įsipareigojimo.

16 JC kreipėsi į *Landgericht Saarbrücken* (Sarbriukeno apygardos teismas, Vokietija) su ieškiniu, siekdamas, pirma, kad būtų pripažinta, jog *Kreissparkasse Saarlouis* kreditas pagal nagrinėjamą sutartį neviršija 66 537,57 EUR sumos, apskaičiuotos 2018 m. balandžio 30 d., antra, kad būtų pripažinta, jog *Kreissparkasse Saarlouis* vėluoja patvirtinti šios sumos išmokėjimą, ir, trečia, kad būtų priteista iš jos JC naudai visų nuostolių, kurių jis patyrė atsisakius sureguliuoti skolą, atlyginimą. Subsidiariai JC prašo pripažinti, kad nuo pranešimo apie sutarties atsisakymą gavimo dienos *Kreissparkasse Saarlouis* nebeturi teisės nei į sutartines palūkanas, nei į kredito grąžinimą pagal nagrinėjamoje sutartyje nustatytą tvarką.

17 *Kreissparkasse Saarlouis* prašo JC ieškinį atmesti, motyvuodama tuo, kad apie teisę atsisakyti sutarties ji ieškovą buvo informavusi nustatyta tvarka ir kad laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, tuo momentu, kai JC sutarties atsisakė, jau buvo pasibaigęs.

18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Direktyvos 2008/48 2 straipsnio 2 dalies a punktą ji netaikoma hipoteka užtikrinto kredito sutartims. Ji teigia, kad Vokietijos teisės aktų leidėjas vis dėlto pasinaudojo šios direktyvos 10 konstatuojamoje dalyje numatyta galimybe taikyti joje numatytą tvarką – panašią į tą, kuri taikoma tokioms sutartims, – tose srityse, kurios nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį. Šiomis aplinkybėmis jis teigia, kad, siekiant išspręsti pagrindinę bylą, būtina išaiškinti minėtos direktyvos nuostatas ir kad Teisingumo Teismas turi kompetenciją pateikti tokį išaiškinimą šioje byloje; šiuo tikslu jis nurodo 1997 m. liepos 17 d. Sprendimą *Giloy* (C-130/95, EU:C:1997:372).

19 Dėl bylos esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar nagrinėjamoje sutartyje pateikta nuoroda į BGB 492 straipsnio 2 dalį dėl informacijos, kuri privalo būti pateikta kredito gavėjui, atitinka Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punkte numatytą reikalavimą, pagal kurį kredito sutartyje turi būti „aiškiai ir glaustai“ nurodoma apie teisės atsisakyti sutarties buvimą arba nebuvimą ir apie kitas sąlygas ja pasinaudoti.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia konstatuoja, kad minėtoje BGB nuostatoje taip pat daroma nuoroda į kitas nacionalines nuostatas, konkrečiai – į EGBGB 247 straipsnio 6–13 punktus, o pastarajame straipsnyje savo ruožtu daroma nuoroda į kitas BGB nuostatas. Šiomis aplinkybėmis vartotojas, siekdamas identifikuoti visą privalomą informaciją, kurią pranešus prasideda laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, turėjo vadovautis skirtinguose teisės aktuose įtvirtintomis nacionalinėmis nuostatomis.

21 Be to, pagal GBGB 247 straipsnio 9 dalį vartotojas priverstas nustatyti, ar jo su pardavėjo ar tiekėjo sudaryta sutartis yra susijusi su nekilnojamojo turto kreditu, kaip tai suprantama pagal BGB 503 straipsnį, o šis klausimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, teisinio išsilavinimo neturinčiam vidutiniam vartotojui yra per sudėtingas.

22 Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Saarbrücken* (Sarbriukeno apygardos teismas, Vokietija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktą reikia aiškinti taip, kad privaloma pateikti informacija apie „laikotarpį“, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, ir „kitas sąlygas ja pasinaudoti“ apima ir laikotarpio, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, prasidėjimo sąlygas?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

Ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktui prieštarauja toks aiškinimas, kad informacija apie sutarties atsisakymą yra pateikiama „aiškiai ir glaustai“, jei pateiktina privaloma informacija, nuo kada pradedamas skaičiuoti laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, nurodyta ne išsamiai, bet darant nuorodą į atitinkamą nacionalinės teisės nuostatą, nagrinėjamu atveju – į iki 2014 m. birželio 12 d. galiojusios redakcijos [BGB] 492 straipsnio 2 dalį, kurioje savo ruožtu daroma nuoroda į kitas nacionalinės teisės nuostatas, nagrinėjamu atveju – į iki 2014 m. birželio 12 d. galiojusios redakcijos [EGBGB] 247 straipsnio 6–13 dalis, todėl vartotojas, siekdamas išsiaiškinti, kokia privaloma informacija turi būti pateikta tam, kad būtų pradėtas skaičiuoti laikotarpis, per kurį jis gali pasinaudoti teise atsisakyti kredito sutarties, privalo perskaityti daug skirtinguose teisės aktuose įtvirtintų teisės nuostatų?

3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai (ir jei nuoroda į nacionalinės teisės nuostatas iš esmės nedraudžiama):

ar su Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktu nesuderinamas toks aiškinimas, pagal kurį informacija apie sutarties atsisakymą yra pateikiama „aiškiai ir glaustai“, jei nuoroda į nacionalinės teisės nuostatą, nagrinėjamu atveju – į nuo 2010 m. liepos 30 d. iki 2014 m. birželio 12 d. galiojusios redakcijos [BGB] 492 straipsnio 2 dalį, kurioje daroma tolesnė nuoroda, nagrinėjamu atveju – į iki 2014 m. birželio 12 d. galiojusios redakcijos [EGBGB] 247 straipsnio 6–13 dalis, savaime reiškia, kad vartotojas, siekdamas išsiaiškinti, kokia privaloma informacija turi būti pateikta tam, kad prasidėtų laikotarpis, per kurį jis gali pasinaudoti teise atsisakyti kredito sutarties, turi ne tik perskaityti teisės aktų nuostatas, bet ir atlikti teisinį vertinimą – pavyzdžiui, įvertinti, ar kreditas jam buvo suteiktas hipoteka užtikrintomis bei tarpiniam finansavimui įprastomis sąlygomis, ir ar buvo sudarytos susietos sutartys?“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo

23 Savo rašytinėse pastabose Vokietijos vyriausybė teigia, kad Teisingumo Teismas neturi kompetencijos atsakyti į pateiktus klausimus, nes Direktyva 2008/48 netaikoma hipoteka užtikrinto kredito sutartims, ir kad Vokietijos teisės aktų leidėjas, nepaisant jam Sąjungos teisės akto leidėjo suteiktos galimybės, nenusprendė taikyti šioje direktyvoje numatytos tvarkos tose srityse, kurioms netaikoma direktyva, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamoms hipoteka užtikrinto vartojimo kredito sutartims.

24 Vokietijos teisės aktų leidėjas taip pat teigia, kad prieš priimant Direktyvą 2008/48 Vokietijos teisėje jau buvo priimti su tokiomis sutartimis susiję teisės aktai. Šie teisės aktai buvo laikomi atitinkančiais šios direktyvos nuostatas, todėl jai perkelti nereikėjo priimti naujų teisės aktų. Nacionalinis teisės aktų leidėjas tik nusprendė, kad yra tikslinga konsoliduoti su vartojimo kreditu ir hipoteka užtikrintu kreditu susijusias nuostatas.

25 Pagal Direktyvos 2008/48 2 straipsnio 2 dalies a punktą ji netaikoma, be kita ko, sutartims, užtikrintoms hipoteka, kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija dėl nekilnojamojo turto arba su nekilnojamuoju turtu susijusia teise.

26 Be to, Sąjungos teisės aktų leidėjas, kaip matyti iš šios direktyvos 10 konstatuojamosios dalies, patikslino, kad valstybė narė gali toliau taikyti nacionalinės teisės aktus arba priimti šios direktyvos nuostatas ar tam tikras jos nuostatas atitinkančius naujus teisės aktus dėl kreditų sutarčių, nepatenkančių į šios direktyvos taikymo sritį.

27 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Vokietijos teisės aktų leidėjas tokioms sutartims, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nusprendė taikyti Direktyvoje 2008/48 numatytą tvarką.

28 Teisingumo Teismas ne kartą yra nurodęs, jog turi jurisdikciją priimti prejudicinį sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės nuostatomis, kai pagrindinėms bylos aplinkybėms ši teisė netaikoma ir dėl to jų atžvilgiu kompetentingos yra tik valstybės narės, tačiau kai pagal nacionalinę teisę minėtas Sąjungos teisės nuostatas galima taikyti dėl nacionalinėje teisėje esančios nuorodos į šių nuostatų turinį (2012 m. liepos 12 d. Sprendimo *SC Volksbank România*, C-602/10, EU:C:2012:443, 86 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

29 Iš tiesų, kai reglamentuodamas į atitinkamo Sąjungos teisės akto taikymo sritį nepatenkančias situacijas nacionalinės teisės aktų leidėjas priima tokius pačius sprendimus, kokie priimti pagal Sąjungos teisės aktą, egzistuoja tam tikras Sąjungos interesas vienodai aiškinti šio teisės akto nuostatas, siekiant išvengti aiškinimo skirtumų ateityje (žr. 2017 m. spalio 19 d. Sprendimo *Solar Electric Martinique*, C-303/16, EU:C:2017:773, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

30 Be to, nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, kurios būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2019 m. liepos 3 d. Sprendimo *UniCredit Leasing*, C-242/18, EU:C:2019:558, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Be to, Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą jis neturi aiškinti nacionalinės teisės nuostatų ir nuspręsti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo aiškinimas yra teisingas, nes toks aiškinimas iš tiesų priklauso išimtinei nacionalinių teismų kompetencijai (2019 m. liepos 3 d. Sprendimo *UniCredit Leasing*, C-242/18, EU:C:2019:558, 47 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

32 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimas yra priimtinas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

33 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas taip, jog kaip informacija, kuri pagal šią nuostatą turi būti „aiškiai ir glaustai“ pateikta kredito sutartyje, turi būti nurodyta laikotarpio, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, nustatymo tvarka, numatyta šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje.

34 Pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies p punktą kredito sutartyje aiškiai ir glaustai turi būti nurodoma ne tik apie „teisės atsisakyti sutarties buvimą arba nebuvimą“ ir „laikotarpį, per kurį galima šia teise pasinaudoti“, bet ir apie „kitas sąlygas ja pasinaudoti“.

35 Kaip matyti iš Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies, siejamos su šios direktyvos 31 konstatuojamąja dalimi, būtina įvykdyti kredito sutartyje, parengtoje popieriuje arba kitoje patvarioje laikmenoje, nustatytą reikalavimą aiškiai ir glaustai pateikti šioje nuostatoje minimą informaciją, kad vartotojas galėtų žinoti savo teises ir pareigas (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 31 punktas).

36 Šis reikalavimas padeda įgyvendinti Direktyvos 2008/48 tikslą, kuris yra vartojimo kreditų srityje numatyti visišką ir privalomą suderinimą keliose pagrindinėse srityse, laikomą būtinu siekiant visiems Europos Sąjungos vartotojams užtikrinti aukštą ir vienodą jų interesų apsaugos lygį ir palengvinti tinkamai veikiančios vartojimo kreditų vidaus rinkos vystymąsi (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 32 punktas).

37 Atsižvelgiant į teisės atsisakyti sutarties svarbą siekiant apsaugoti vartotoją, informacija apie šią teisę vartotojui yra ypač svarbi. Tam, kad galėtų visapusiškai pasinaudoti šia informacija, vartotojas turi iš anksto žinoti pasinaudojimo teise atsisakyti sutarties sąlygas, laikotarpį ir tvarką (pagal analogiją žr. 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *Walbusch Walter Busch*, C-430/17, EU:C:2019:47, 46 punktą).

38 Be to, teisės atsisakyti sutarties, numatytos Direktyvos 2008/48 14 straipsnyje, veiksmingumas labai susilpnėtų, jeigu laikotarpio, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, nustatymo tvarka nebūtų viena iš šios teisės įgyvendinimo sąlygų, kurios turi būti privalomai nurodytos kredito sutartyje, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį.

39 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas taip, kad informaciją, kuri pagal šią nuostatą kredito sutartyje turi būti pateikiama „aiškiai ir glaustai“, sudaro ir laikotarpio, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, nustatymo tvarka, numatyta šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje.

Dėl antrojo klausimo

40 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama kredito sutartyje, kiek tai susiję su šios direktyvos 10 straipsnyje numatytomis nuostatomis, daryti nuorodą į nacionalinę nuostatą, kurioje savo ruožtu daroma nuoroda į kitas atitinkamos valstybės narės teisės nuostatas.

41 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje sutartyje patikslinama, kad laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, prasideda po sutarties sudarymo, bet tik po to, kai kredito gavėjas gauna visą privalomą informaciją, numatytą BGB 492 straipsnio 2 dalyje. Pačioje minėtoje nuostatoje daroma nuoroda į EGBGB 247 straipsnio 6–13 punktus, o juose – į kitas BGB nuostatas.

42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad privaloma informacija, kurią pranešus vartotojui pradedamas skaičiuoti laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktą ir jos 14 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nėra nurodyta nagrinėjamoje sutartyje. Jis teigia, kad dėl šios priežasties vartotojas, siekdamas ją identifikuoti, turi išnagrinėti daugybę skirtinguose teisės aktuose įtvirtintų nacionalinės teisės nuostatų.

43 Primintina, kad, kaip tai išplaukia iš Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto, laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, prasideda tą dieną, kai vartotojui pateikiama šios direktyvos 10 straipsnyje numatyta informacija, jeigu ta diena yra vėlesnė nei kredito sutarties sudarymo diena. Minėtame 10 straipsnyje nurodyta, kokia informacija turi būti pateikta kredito sutartyse.

44 Kai vartojimo sutartyje daroma nuoroda į tam tikras nacionalinės teisės nuostatas, susijusias su informacija, kuri turi būti pateikiama pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnį, vartotojas, remdamasis tokia sutartimi, negali nei nustatyti savo sutartinio įsipareigojimo apimties, nei kontroliuoti, ar jo sutartyje pateikta visa informacija, kurią reikalaujama pateikti pagal šią nuostatą, nei juo labiau patikrinti, ar jau prasidėjo laikotarpis, per kurį jis gali pasinaudoti teise atsisakyti sutarties.

45 Be to, siekiant tinkamai įvykdyti kredito sutartį ir, konkrečiai kalbant, įgyvendinti vartotojo teises, įskaitant jo teisę atsakyti tokios sutarties, būtina, kad vartotojas žinotų arba gerai suprastų informaciją, kuri privalomai turi būti pateikta šioje sutartyje pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį.

46 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog kai direktyvoje vartotojų apsaugos srityje pardavėjui ar tiekėjui numatyta pareiga supažindinti vartotoją su sutartinio įsipareigojimo, kurį jam siūloma prisiimti, turiniu, o tam tikra su šiuo įsipareigojimu susijusi informacija yra nustatyta įstatymų ar kitų teisės aktų privalomosiose nuostatose, šis pardavėjas ar tiekėjas privalo informuoti vartotoją apie tokias nuostatas (šiuo klausimu žr. 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 29 punktą).

47 Taigi nepakanka tik sutarties bendrosiose sąlygose pateikiamos nuorodos į įstatymo ar kito teisės akto tekstą, kuriame įtvirtintos šalių teisės ir pareigos (šiuo klausimu žr. 2013 m. kovo 21 d. Sprendimo *RWE Vertrieb*, C-92/11, EU:C:2013:180, 50 punktą).

48 Tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, konstatuotina, kad nuorodos į nacionalinės teisės nuostatas, kaip antai nurodytos šio sprendimo 41 straipsnyje, pateikimas sutartyje neatitinka šio sprendimo 43–47 punktuose nurodyto reikalavimo vartotoją aiškiai ir glaustai informuoti apie laikotarpį, per kurį jis gali pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, ir apie kitas šios teisės įgyvendinimo sąlygas pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktą.

49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį prejudicinį prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas kaip draudžiantis kredito sutartyje, kiek tai susiję su šios direktyvos 10 straipsnyje numatyta informacija, daryti nuorodą į nacionalinę nuostatą, kurioje daroma nuoroda į kitas atitinkamos valstybės narės teisės nuostatas.

Dėl trečiojo klausimo

50 Atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį klausimą, nereikia atsakyti į trečiąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

51 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB 10 straipsnio 2 dalies p punktą reikia aiškinti taip, kad informaciją, kuri pagal šią nuostatą kredito sutartyje turi būti pateikiama „aiškiai ir glaustai“, sudaro ir laikotarpio, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, nustatymo tvarka, numatyta šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje.**

2. **Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas kaip draudžiantis kredito sutartyje, kiek tai susiję su šios direktyvos 10 straipsnyje numatyta informacija, daryti nuorodą į nacionalinę nuostatą, kurioje daroma nuoroda į kitas atitinkamos valstybės narės teisės nuostatas.**

Parašai.